

Komentář

Licenční ujednání
pro Český smluvní standard (Design-Bid-Build)

Datum: Srpen 2021

Název dokumentu: ČAS-P02-C0011-E2-R01_040_Komentář Licenční ujednání pro Český smluvní standard (Design-Bid-Build)

Vypracovala:

JUDr. Pavla Voříšková

© Agentura ČAS 2021

Tento dokument může být bezplatně šířen v jakémkoliv formátu nebo na jakémkoliv nosiči bez zvláštního povolení, pokud nebude šířen za účelem zisku ani materiálního nebo finančního obohacení. Musí být reprodukován přesně a nesmí být použit v zavádějícím kontextu. Bude-li tento dokument znovu vydáván, musí být uveden jeho zdroj a datum zveřejnění. Všechny obrázky, grafy a tabulky mohou být použity bez povolení, pokud bude uveden zdroj.

ČAS ani autoři tohoto dokumentu nenesou jakoukoli právní ani jinou odpovědnost za aplikaci tohoto dokumentu a události nebo následky s tím spojené. Osobou odpovědnou za zákonný průběh zadávacího řízení, volbu a znění smluvní dokumentace je výlučně zadavatel. Tento dokument vznikl jako konsensus širokého spektra autorů a připomínkových subjektů a negarantuje kompletnost, správnost ani vhodnost k jakýmkoli účelům.

Licenční ujednání pro Zvláštní smluvní podmínky Českého smluvního standardu jsou připravena na míru pro metodu zadání zakázky Design-Bid-Build (dále jen „**LU DBB**“).

Je ponecháno na smluvních stranách, jak si tato doporučující ujednání poupraví podle svých potřeb a konkrétní situace, nebo zda zvolí jiný způsob ošetření autorských práv (prostřednictvím quasilicence, jak rozebráno níže). Žádný smluvní vzor totiž nemůže vyhovovat všem a nemůže pamatovat na všechny rozličné životní situace, které mohou nastat a které je potřeba smluvně ošetřit.

Přestože jde ve vztahu k zajištění fungování celého výstavbového projektu o docela okrajovou a veřejností hodně opomíjenou záležitost, jde o právní problematiku velice komplikovanou. Nereflektování této problematiky může vést v lepším případě k zastavení prací v určité fázi výstavbového projektu do doby, než se vyřeší několikaleté soudní spory a v horším případě k odstranění stavby.

Hlavní důvod, který vedl k vypracování předkládaných LU DBB včetně komentáře, byla právě prevence autorskoprávních sporů a předvídatelnost smluvních ujednání. Z praxe je nám totiž známo, že si smluvní strany často opomenou při uzavírání smlouvy o dílo ošetřit autorská práva k architektonickému dílu (jde-li o dílo autorské), nebo si ve smlouvě (v samotné smlouvě o dílo nebo v samostatné licenční smlouvě) upraví taková ujednání, u nichž v mnoha případech nelze zjistit jejich obsah ani výkladem, neboť jsou nesrozumitelná nebo neurčitá.

Podle Ústavního soudu (nález Ústavního soudu ze dne 14. 4. 2005, sp. zn. I. ÚS 625/2003), který se k výkladu právního jednání vyslovil již před účinností zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**ObčZ**“), který je vystaven na zásadě autonomie vůle stran: „*Doslovný výklad textu smlouvy může, ale nemusí být v souladu s vůlí jednajících stran. Směřuje-li vůle smluvních stran k jinému významu a podaří-li se vůli účastníků procesem hodnocení skutkových a právních otázek ozřejmit, má shodná vůle účastníků smlouvy přednost před doslovným významem textu jimi formulované smlouvy. Vůle je nutno dovozovat z vnějších okolností spojených s podpisem a realizací smluvního vztahu, zejména z okolností spojených s podpisem smlouvy a následným jednáním účastníků po podpisu smlouvy.*“ Nejvyšší soud v této souvislosti zároveň zdůrazňuje, že výkladem lze pouze zjišťovat obsah právního jednání, ale nelze jím projev vůle nahrazovat či doplňovat (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2019, sp. zn. 32 Cdo 3573/2018, nebo dříve usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 1998, sp. zn. 1 Odon 110/97 či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 11. 2000, sp. zn. 29 Cdo 81/2000).

Pro takové případy se pak aplikuje tzv. quasilicence v soukromém zájmu vymezených osob na základě smlouvy o dílo ve smyslu § 61 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**AZ**“) jako tzv. dílo vytvořené na objednávku a dle § 2634 ObčZ jako tzv. dílo s nehmotným výsledkem (avšak účinného později), když oba právní předpisy vycházejí ze stejných premis, a to ze zásady ochrany investice a účelovosti, resp. z účelu vyplývajícího ze smlouvy o dílo.

V některých ohledech se však obě úpravy odlišují a na tyto odlišnosti musí brát smluvní strany zřetel, pokud by se rozhodly nevycházet z LU DBB, ale naopak by se chtěly spoléhat na nastíněnou quasilicenci. Podle právní fikce § 61 odst. 1 AZ poskytuje licenci pouze autor díla chráněného AZ (dále jen „**Autorské Dílo**“), nikoli Objednatel, právnická osoba, a to na základě smlouvy uzavřené právě mezi autorem a Objednatelem. Je to dáno tím, že podle české právní úpravy může být autorem Autorského Díla jen fyzická osoba. Naopak podle úpravy § 2634 ObčZ může být Zhotovitelem i právnická osoba. Mezi díla s nehmotným výsledkem řadíme jak Autorská Díla, tak jakákoli jiná nehmotná díla z oblasti architektury (resp. jejichž výsledek zejména spočívá v nehmotném dílu, nikoli v hmotném substrátu – např. projektová dokumentace, která nesplňuje pojmové znaky Autorského Díla). Zjednodušeně řečeno tak quasilicence vyplývající z § 61 odst. 1 AZ klade důraz na autora díla, kdežto quasilicence vyplývající z § 2634 ObčZ zase na dílo s nehmotným výsledkem.

Bude-li vytvořeno nehmotné dílo (dílo s nehmotným výsledkem), které není Autorským Dílem, pak by byla poskytnuta quasilicence vyplývající z § 2634 ObčZ; pokud půjde o Autorské Dílo, pak se aplikuje quasilicence vyplývající z § 61 odst. 1 AutZ, není-li ujednáno jinak (jako v případě Autorského Díla přes LU DBB).

Nicméně je nám známo, že v praxi často nebývá účel ve smlouvě o dílo pečlivě definován (a vedle toho chybí jakákoli smluvní licenční ujednání).

V případě smluvního standardu Design-Bid-Build je z logických a praktických důvodů určení účelu smluvního standardu Design-Bid-Build ponecháno na stranách.

Výstavbové projekty se čím dál více profesionalizují, a tak dnes v podstatě není možné, aby jeden projekt dělala jedna osoba, ale vstupuje do něho několik osob, které navazují na již odvedenou práci. V tomto ohledu je nutné poznamenat, že je-li kupříkladu uzavírána smlouva o dílo na vytvoření architektonického návrhu (studie), pak podle současné autorskoprávní judikatury se účelem nemá na mysli vytěžení architektonického díla v podobě architektonického návrhu pro všechny výstavbové fáze. Domníváme se, že to implicitně vyplývá i ze zákonného znění § 2634 ObčZ, který se vztahuje jen k dílu s nehmotným výsledkem (v konkrétní hmotné podobě, kupříkladu projektová dokumentace pro stavební povolení), které se dále vyvíjí, a není možné jej tak aplikovat na všechny do úvahy připadající hmotné substráty. Není však vyloučeno sjednání podlicence. Pro podpoření tohoto názoru však doposud neexistuje žádné relevantní soudní rozhodnutí.

Doporučuje se proto stranám, aby byly v otázce ošetření autorských práv velice obezřetné a nezpůsobily si zbytečné komplikace spočívající v několika letech vedených soudních sporech.

Přestože je metoda Design-Bid-Build (obdobně smluvní vzor FIDIC CONS/Red Book, který v licenčních ujednáních vychází ze zásady účelovosti, tedy z účelu vyplývajícího ze smlouvy) mezinárodně používaná, je nutné upozornit na celosvětově nejednotně upravené autorské právo, a tedy na specifika autorského práva daná konkrétní zemí, Českou republikou. I přes dlouholeté snahy EU harmonizovat některé oblasti autorského práva přetrvávají nadále v jednotlivých zemích větší či menší odlišnosti v pojetí a úpravě architektonického díla jako Díla Autorského.

Vzhledem k tomu, že bude ve společném datovém prostředí (dále jen „CDE“) pracovat velké množství osob, které do něj budou doplňovat různá data a pracovat i s Autorským Dílem samotným, je třeba, aby licenční ujednání k užití takového Autorského Díla byla co nejširší tak, aby bylo možné Autorské Dílo dále snadno užít (při jeho úpravách) a v důsledku toho došlo k časové úspoře a celkové efektivitě činností.

Na druhou stranu jde jen o doporučená licenční ujednání, takže je na smluvních stranách, jak si v souladu s autonomií vůle autorská práva ošetří podle svých potřeb. Může jít jak o jiná licenční ujednání týkající se majetkových práv autorských, tak také o ošetření osobnostních práv autorských prostřednictvím jednostranného právního jednání (svolení) ze strany autora Autorského Díla.

Objednatel (veřejný zadavatel) by také měl zvážit rozsah Autorského Díla, formu, v jaké bude Autorské Dílo dodáváno, a rozsah licence též s ohledem na požadavky zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů.

1 PODLICENCE POSKYTNUTÁ OBJEDNATELEM

LU DBB vycházejí z předpokladu, že Objednatel (veřejný zadavatel) si zpravidla nejprve nechá vypracovat projektovou dokumentaci pro vydání stavebního povolení (ale samozřejmě může být v zájmu Objednatele i vypracování díla tomu předcházejícího, nebo naopak následného – (zadávací či) prováděcí projektové dokumentace), se kterou dále pracuje osoba odlišná (od autora Autorského Díla v podobě projektové dokumentace i Objednatele), a to Zhotovitel k postavení stavby.

Podle současného stavebního zákona, § 158 odst. 2 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**StavZ**“), se projektovou dokumentací rozumí: dokumentace jednoduché stavby, u kterých postačí ohlášení podle § 104 odst. 1 písm. a) až e) StavZ, stavby pro vydání stavebního povolení podle § 115 StavZ, k uzavření veřejnoprávní smlouvy podle § 116 StavZ, k posouzení autorizovaným inspektorem podle § 117 StavZ, stavby pro vydání společného povolení, změn staveb uvedených v písmenech a) až e) před jejím dokončením podle § 118 StavZ, staveb uvedených v písmenech a) až f) k opakovanému stavebnímu řízení nebo dodatečnému povolení stavby podle § 129 StavZ, pro provádění stavby, pro nezbytné úpravy podle § 137 StavZ, nebo vodního díla k ohlášení podle § 15a odst. 1 nebo 3 vodního zákona. Podle prvního odstavce téhož ustanovení je pak vybranou činností ve výstavbě projektová činnost ve výstavbě, kterou se rozumí zpracování územně plánovací dokumentace, územní studie, dokumentace pro vydání územního rozhodnutí a pro uzavření veřejnoprávní smlouvy nahrazující územní rozhodnutí a projektové dokumentace podle odstavce 2, a odborné vedení provádění stavby nebo její změny.

Podle nového stavebního zákona, § 157 zákona č. 283/2021 Sb., stavebního zákona, se projektovou dokumentací rozumí dokumentace pro povolení stavby, zařízení nebo udržovací práce, s výjimkou jednoduchých staveb uvedených v odstavci 1 písm. c) a e) až n) a odstavci 2 přílohy č. 2 k tomuto zákonu, rámcové povolení, povolení změny využití území, provádění stavby, s výjimkou jednoduchých staveb uvedených v odstavci 1 písm. c) a e) až n) a odstavci 2 přílohy č. 2 k tomuto zákonu a odstranění stavby, s výjimkou jednoduchých staveb uvedených v odstavci 1 písm. c) a e) až n) a odstavci 2 přílohy č. 2 k tomuto zákonu. Dokumentací pro povolení záměru se pak rozumí dokumentace pro povolení stavby, rámcové povolení a povolení změny využití území.

Přestože je architektonická a inženýrská profese v oblasti stavebnictví do značné míry determinována veřejnoprávními předpisy, zejména (doposud účinným) StavZ (a prováděcími právními předpisy), je třeba mít na zřeteli, že dle § 1 odst. 1 *in fine* ObčZ je uplatňování práva soukromého (včetně práva autorského) nezávislé na uplatňování práva veřejného.

Obsah pojmu projekt, projektování či projektová dokumentace tak může mít v oblasti soukromého práva jiný obsah dle autonomie vůle smluvních stran. Podle názoru Nejvyššího soudu (rozsudek ze dne 20. 1. 2009, sp. zn. 32 Cdo 2081/2007): „*Pro posouzení této věci přitom není podstatné, zda a jakým způsobem je pojem projekt, či projektová dokumentace definován v předpisech stavebního řízení, tím méně pak, zda ten který z účastníků jednal v souladu či v rozporu s předpisy stavebního řízení upravujícími. Podstatné je však, jaký význam je tomuto pojmu zpravidla přikládán v obchodním styku a jaká je vůle jednajících osob, na níž lze v daném případě usuzovat mimo jiné z okolností, za nichž byl projev vůle učiněn, a z okolností které následovaly (z následného chování stran).*“

Podle novějšího rozhodnutí Nejvyššího soudu (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 4. 2017, sp. zn. 25 Cdo 4728/2016) pak: „*Ostatně otázkou, co je míněno pojmem „projekt“ nelze zodpovědět obecně, nýbrž vždy jen se zřetelem ke všem okolnostem konkrétního případu. Dovolací soud tedy nemůže dát obecnou odpověď na otázku, co se rozumí termínem „projekt“, nýbrž může pouze zkoumat, zda při interpretaci tohoto pojmu soudy nižších stupňů neporušily zásady výkladu právních úkonů. [...] Výkladem pojmu projekt se zabývaly*

zevrubně Okresní soud v Hradci Králové a Krajský soud v Hradci Králové ve věci vydání bezdůvodného obhacení, jež na základě provedeného dokazování dospěly k závěru, že termínem „projekt“ nebyla mezi účastníky myšlena kompletní stavebně technická projektová dokumentace, ale pouze plánek rozmístění zubařských křesel a dalšího zařízení. V projednávané věci tedy odvolací soud neměl důvod, proč termín „projekt“ posoudit odlišně, neboť ve sporném civilním řízení vychází soud z tvrzení účastníků a provádí důkazy zásadně k návrhu účastníků, nikoli z úřední povinnosti.“

V Českém smluvním standardu (Design-Bid-Build) je projektování definováno takto: „Zhotovení, projednání a provedení předprojektové a projektové dokumentace, zadávací dokumentace a poskytnutí odborných výkonů a služeb souvisejících s provedením Díla a jeho provedením do provozu a užívání, a to včetně zřízení a správy informačního modelu v souladu se Smlouvou.“

Půjde-li o Autorské Dílo, pak je třeba, aby si Objednatel s autorem tohoto díla vyjádřeného v podobě projektové dokumentace (pro vydání stavebního povolení) sjednal licenci k dalšímu užití takového Autorského Díla. Předkládaná LU DBB totiž počítají s tím, že Objednatel již disponuje takovou licencí, kdy na základě ní poskytne podlicenci Zhotoviteli stavby k užití tohoto Autorského Díla. Na druhé straně bude-li součástí plnění Zhotovitele Autorské Dílo, uděluje Zhotovitel dle těchto ujednání Objednateli výhradní licenci k užití takového díla.

1.1 Aby mohlo být dílo z oblasti architektury chráněno AZ (Autorské Dílo), musí splňovat tzv. pojmové znaky díla vyžadované tímto zákonem:

- a/ dílo musí být literární, umělecké nebo vědecké,
- b/ jedinečnost díla jako výsledek tvůrčí činnosti autora,
- c/ tvůrčí činnost autora,
- d/ vyjádření v jakékoli objektivně vnímatelné podobě,
- e/ absence vyloučení z autorskoprávní ochrany, kdy není autorskoprávně chráněna pouhá myšlenka, jednoduchý návrh, nápad, obecné tvary (krychle, kvádr apod.), typické znaky architektonického stylu apod. (§ 2 odst. 6 AZ) a kdy je z autorskoprávní ochrany vyloučeno také tzv. úřední dílo (např. opatření obecné povahy a jiná taková díla) kvůli zvýšené ochraně veřejného zájmu (§ 3 písm. a) AZ).

Všechny shora uvedené znaky musí být splněny kumulativně, jinak se o dílo chráněné AZ nejedná. Z toho vyplývá, že ne každé dílo vytvořené architektem je chráněno AZ, ale je chráněno pouze takové, které splňuje shora uvedené znaky. Snahou tohoto komentáře v žádném případě není a ani nemůže být určení, jak by mělo dílo z oblasti architektury vypadat, aby spadalo pod ochranu AZ, neboť je třeba vždy vycházet z konkrétního případu.

Posouzení pojmových znaků díla je otázkou právní, avšak k jeho závěru je v některých případech třeba dospět na základě posouzení odborných mimoprávních otázek z oblasti architektury a stavebnictví (kupříkladu znaleckým posudkem). Zjednodušujícím vodítkem, vycházejícím z německé judikatury, může být, že takové dílo vybočuje z řad běžného stavitelství a pak je třeba ošetřit autorská práva k Autorskému Dílu těmito (doporučujícími) LU DBB.

Ve velkých výstavbových projektech není obvyklé (a není to obvyklé ani u architektonické tvorby malého rodinného domu), že by autor postavil stavbu, aniž by tomu předcházely jakékoli přípravné tvůrčí práce, ať již na papíře, nebo častěji na počítači (prostřednictvím 2D či 3D vizualizací). Naopak architektonické Autorské Dílo prochází určitými vývojovými fázemi.

Základní, stěžejní myšlenka je obsažena v tzv. konceptu – duševní imateriální podstatě díla. Byť je taková myšlenka jakkoli pro architektu významná, není autorskoprávně chráněna, neboť je chráněno až její tvůrčí vyjádření splňující podmínky pro autorskoprávní ochranu (§ 2 odst. 6 AZ). Tento základní koncept díla je dále zachycen v dvojrozměrné podobě architektonickými skicami či následně návrhem (nebo také studií), který je první vývojovou fází tvorby díla a v něm se také zpravidla ponejvíce projevuje kreativita autora (generující se v tzv. silných, autorskoprávně chráněných prvcích Autorského Díla). Může být také rovnou modelován na počítači, kdy bude od počátku tvorba vznikat v rámci informačního modelu stavby (dále jen „IMS“) a bude vytvářen (3D vizuální) digitální model stavby (dále jen „DiMS“).

Pak dochází k dalšímu (ať již tvůrčímu či netvůrčímu) propracování architektonického díla v podobě architektonické studie do podoby projektové dokumentace. V rámci zadání zakázky metodou Design-Bid-Build pověří nejprve Objednatel (veřejný zadavatel) osobu (odlišnou od Zhotovitele) k vytvoření Autorského Díla nejprve zřejmě v podobě architektonické studie, která bude dopracována do podoby projektové dokumentace (pro vydání stavební povolení nebo pro vydání rozhodnutí o stavebním záměru).

Objednatel by měl mít na paměti, že autorem Autorského Díla v podobě architektonické studie může být někdo jiný než ten, kdo ji přepracoval do projektové dokumentace (jako rozmnoženiny Autorského Díla bez autorskoprávního přínosu, kdy se zjednodušeně řečeno žádné další nové silné prvky Autorského Díla neobjevují a jen se kopírují z původního Autorského Díla v podobě architektonické studie, či jako díla tzv. odvozeného, kdy vzniká nové Autorské Dílo s jinými silnými, autorskoprávními prvky). Pokud by (v některých případech) šlo o odvozené dílo, měl by mít Objednatel jak licenci od autora Autorského Díla v podobě architektonické studie, tak rovněž od autora Autorského Díla v podobě projektové dokumentace.

Vstupem tedy zpočátku může být „klasická“ 2D dokumentace. Následně by ale již měla být tvorba plně digitalizována v IMS.

DiMS je jen novou formou obsahující jak 3D vizualizace, tak negrafické informace a případně potřebné 2D vizualizace se z něj generují.

Od července 2023 by mělo podle všeho v České republice začít fungovat digitální stavební řízení (jenž je stanoveno platným zákonem č. 47/2020, kterým se mění zákon č. 200/1994 Sb., o zeměměřičství a o změně a doplnění některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony). V první fázi budou moci stavebníci předkládat elektronickou formou prostřednictvím Portálu stavebníka projektovou dokumentaci ve formátu PDF. Digitální stavební řízení však počítá také s tím, že stavebník bude moci předložit kromě projektové dokumentace ve formátu PDF, také část dat z DiMS ve formátu IFC.

Následně dochází k rozmnožení (jakožto *terminus technicus* - § 13 odst. 2 AZ) do podoby trojrozměrné (stavbou).

Jedním z cílů zavedení metody BIM je, aby se stavba ve skutečném světě podobala té v digitální podobě v IMS jako jednovaječné dvojče.

Je nutno zdůraznit, že autorské právo poskytuje ochranu nehmotnému dílu, jedno-li, zda je vyjádřeno v podobě architektonické studie na papíře nebo ve virtuálním 3D modelu na počítači.

Shora uvedené fáze tvorby Autorského Díla nemusejí být totožné s fázemi vyplývajícími z veřejnoprávních předpisů (předprojektová příprava stavby, projektová příprava stavby, zadávací a prováděcí fáze) a jak již bylo napsáno, tak uplatňování práva soukromého je dle § 1 odst. 1 *in fine* ObčZ nezávislé na uplatňování práva veřejného. To jinými slovy znamená, že porušení norem veřejného práva nemusí vést k porušení autorských práv a naopak. Jako příklad uvádíme, že autorem architektonického Autorského Díla může být

kdokoli, nikoli jen autorizovaný architekt, kdežto kupříkladu Autorské Dílo v podobě projektové dokumentace může (kromě výjimečných případů) předkládat k územnímu či stavebnímu řízení (nebo ke společnému řízení) jen autorizovaný architekt (nebo v některých případech i autorizovaný inženýr).

Autorské právo k Autorskému Dílu vzniká v okamžiku, kdy je Autorské Dílo vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě (§ 9 odst. 1 AZ). Autorské právo je tak založeno na bezformální ochraně Autorského Díla.

Autorské právo se liší od práva vlastnického k hmotným substrátům tím, že převodem vlastnického práva k hmotnému substrátu se automaticky ani v pochybnostech nenabývá právo dílo užít, nevyplývá-li z AZ jinak (viz shora výklad ke quasilicenci). Oprávnění k užití díla je pak třeba sjednat prostřednictvím licenční smlouvy.

- 1.1.1 Je třeba rozlišovat architektonické Autorské Dílo jako druh díla výtvarného chráněného proti neoprávněnému rozmnožení stavbou a zároveň ve zcela výjimečných případech jako architektonické Autorské Dílo vyjádřené stavbou, aniž by mu předcházely jiné tvůrčí fáze.

Podlicence poskytnutá Objednatelem Zhotoviteli se uděluje k užití Autorského Díla pro účely rozmnožení Autorského Díla stavbou a pro veškeré další účely s tím související, přičemž tyto účely jsou dále demonstrativně vyjmenovány za slovem „zejména“. Může jít tedy i o jiné účely tam nezmíněné, ale související s rozmnožením Autorského Díla stavbou.

- 1.1.2 Komentované ustanovení vychází ze skutečnosti, že architekt (stavební inženýr) vždy navrhuje stavbu pro určité místo a za tím účelem analyzuje různé faktory (terén, podloží, podnebí, orientaci ke světovým stranám atd.). Zhotovitel není oprávněn rozmnožit Autorské Dílo stavbou na jiném místě (na jiných místech), než pro které bylo Dílo ve Smlouvě specifikováno.
- 1.1.3 Autorské Dílo v podobě projektové dokumentace, než bude rozmnoženo trojdimenzionálně stavbou, může být rozmnožováno také v dvojrozměrné podobě např. pro vytvoření zadávací studie, prováděcí dokumentace (není-li to již předloženo ze strany Objednatele). Z pohledu rozsahu užití Autorského Díla se tak nedoporučuje jej zužovat.

Jednotlivé části Autorského Díla jsou taktéž autorskoprávně chráněny (§ 2 odst. 3 AZ), ale nikoli bezpodmínečně. I tyto části totiž musí vykazovat znaky autorovy samostatné tvůrčí činnosti a splňovat i další pojmové znaky Autorského Díla (viz komentář k článku 1.1 LU DBB).

K problematice autorskoprávně nechráněných (slabých) částí Autorského Díla je možno odkázat na Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2009, sp. zn. 5 Tdo 815/2009.

- 1.1.4 Podlicence se poskytuje jen na dobu spolupráce mezi Objednatelem a Zhotovitelem. Objednatel by měl zvážit, zda bude stejný Zhotovitel provádět i udržovací práce Díla, Dílo v budoucnu rekonstruovat (apod.) a s ohledem na to by měl upravit článek 1.1.1 písm. c) LU DBB.
- 1.1.5 Komentované ustanovení chce zabránit „vytěžení Autorského Díla, jeho autorskoprávně chráněných částí“ kupříkladu k vytvoření projektové dokumentace jako odvozeného Autorského Díla pro jinou osobu, než je Objednatel a než vyplývá ze Smlouvy. Dále se tímto ustanovením reaguje na situaci, kdy by se Zhotovitel po nějaké době odhodlal bez získání licence k další výstavbě (k trojrozměrnému rozmnožení stavbou) na základě stejného (jen do určité míry poupraveného) Autorského Díla. Objednatel totiž vkládá své investice do vytvoření jedinečného Autorského Díla a nikoli do díla, které bude v obdobné podobě stát ještě jinde.

1.2 V mnoha případech se nemusí jednat o databázi chráněnou AZ, nebo o zvláštní práva pořizovatele databáze, ale přesto může jít o prvky, které sice nepodléhají autorskoprávní ochraně dle § 2 odst. 6 AZ, ale jejich poskytování třetím osobám by mohlo vést k nekalosoutěžnímu jednání. I na toto byl měl vzít ten, který Autorské Dílo dodává, a Objednatel, zřetel.

1.3 Možné je také ujednání o bezúplatné podlicenci. Chybí-li takové ujednání, nebo není-li vůbec ujednána výše odměny nebo způsob jejího určení, je Smlouva přesto platná, pokud z jednání stran o uzavření Smlouvy vyplývá jejich vůle uzavřít úplatnou Smlouvu i bez určení výše odměny; v takovém případě Zhotovitel zaplatí Objednateli odměnu ve výši, která je obvyklá v době uzavření Smlouvy za obdobných smluvních podmínek a pro takové právo.

2 LICENCE POSKYTNUTÁ ZHOTOVITELEM

Bude-li součástí plnění Zhotovitele Autorské Dílo, uděluje Zhotovitel Objednateli výhradní licenci k užití takového Autorského Díla. LU DBB jsou připravena tak, aby pamatovala na co nejvíce situací, které by mohly nastat.

Samozřejmě není možné předem určit, na jakou fázi tvorby Autorského Díla bude Zhotovitel navazovat a nikdy není možné se předem zavázat, že skutečně vznikne Autorské Dílo. Autorské Dílo totiž vzniká okamžikem jeho vytvoření (přeneseně řečeno až poté, kdy do autora vstoupí múza a autor pod jejím vlivem něco objektivně vnímatelného vytvoří, nikoli po podpisu smlouvy). Zhotovitel kupříkladu může převzít od Objednatele projektovou dokumentaci, dle které bylo vydáno stavební povolení a k ní vytvořit prováděcí (nebo jinou navazující projektovou) dokumentaci. V některých případech půjde o rozmnožení původního Autorského Díla, v jiných případech může vzniknout i odvozené dílo (bude-li vytvořeno tvůrčí duševní činností a splňovat i ostatní pojmové znaky Autorského Díla), které bude dále trojrozměrně rozmnoženo stavbou. Půjde-li kupříkladu o změnu stavby před dokončením (již po vydání stavebního povolení), bude Zhotovitel vytvářet dokumentaci skutečného provedení stavby. Vždy bude záležet na ujednání smluvních stran a určení hranic.

Součástí plnění ze strany Zhotovitele však může být i zcela jiné Autorské Dílo.

V čl. 2.1 LU DBB jsou předkládána dvě znění tak, aby bylo vyhověno co nejširšímu okruhu pomyslných Objednatelů a poskytnuta možnost výběru znění jak pro široký rozsah licence (VARIANTA A), tak pro užší rozsah licence (VARIANTA B).

VARIANTA A - široké vymezení licence:

2.1 VARIANTA A - široké vymezení licence je navržena tak, aby mohlo být Autorské Dílo v CDE užito co nejširším zamýšleným způsobem, aniž by docházelo k porušení autorských práv k tomuto Autorskému Dílu.

- 2.1.1 Výhradní licence znamená, že autor Autorského Díla (Zhotovitel) nemá právo poskytnout tutéž licenci třetí osobě po dobu, co výhradní licence trvá. Nebude-li výslovně mezi Zhotovitelem a Objednatelem ujednán opak, zdrží se i Zhotovitel výkonu práva, ke kterému udělil výhradní licenci.
- 2.1.2 Tzv. neomezená licence ohledně způsobů užití Autorského Díla se uděluje ke všem způsobům užití, které jsou v době uzavření Smlouvy známy, neboť k opačnému ujednání se ve smyslu § 2372 odst. 1 ObčZ nepřihlíží. Toto ustanovení ObčZ má za cíl chránit autora před uzavřením nevýhodné smlouvy.
- 2.1.3 V autorském právu platí zásada teritoriality díla. Podle vyvratitelné právní domněnky upravené v § 2376 odst. 3 písm. a) ObčZ nevyplývá-li z účelu Smlouvy jinak, má se za to, že územní rozsah licence je omezen na území České republiky.

Pro podporu územní neomezenosti licence stojí dva argumenty. Podle jednoho z nich má jít zejména o možnost užití jakékoli rozmnoženiny (nejen trojrozměrným rozmnožením modelem stavby) v cloudu, který je uložen na serverech v zahraničí. Podle druhého argumentu rozlišujeme jak tiskové rozmnožení Autorského Díla vyjádřeného ve výtvarné podobě, tak trojrozměrné rozmnožení modelem nebo stavbou dle § 13 odst. 2 AZ. Obojí je možné územně nevyomezovat. Kupříkladu tiskové rozmnožení Autorského Díla vyjádřeného projektovou dokumentací může být učiněno v zahraničí a stejně tak trojrozměrné rozmnožení Autorského Díla vyjádřeného stavbou – tzv. *copycat* je rovněž možné učinit v zahraničí.

Copycatem se v řadě případů označuje také situace, kdy jiná osoba neměla přístup k Autorskému Dílu vyjádřenému výtvarně, a přesto na základě vizuálního vjemu dokázala (na základě podlicence pro užití Autorského Díla jeho trojrozměrným rozmnožením) postavit stavbu (nebo spíše miniaturu stavby – model). Půjde sice o výjimky z pravidla, ale v praxi se lze setkat jak s miniaturními modely stavby, tak také s copycaty reálných staveb (byť jde ve většině případů o plagiáty, kdy je copycat statisticky totožný se stavbou, která je trojrozměrnou rozmnoženinou původního Autorského Díla).

- 2.1.4 Jednotlivá Autorská Díla případně vytvořená v rámci vývojových fází, nebo jednotlivé části Autorského Díla jsou taktéž autorskoprávně chráněny (§ 2 odst. 3 AZ), ale nikoli bezpodmínečně. Tyto části totiž také musí vykazovat povahu autorovy samostatné tvůrčí činnosti a splňovat i další pojmové znaky Autorského Díla.
- 2.1.5 Jedná se o částečné vyloučení pravidla § 2378 a n. ObčZ ohledně odstoupení od Smlouvy pro nečinnost Objednatele. 2.1.5 Jedná se o částečné vyloučení pravidla § 2378 a n. ObčZ ohledně odstoupení od Smlouvy pro nečinnost Objednatele.
- 2.1.6 Nynější quasidualistická koncepce se mimo jiné vyznačuje rozdílnou dobou trvání obou autorských práv – majetkových a osobnostních. Osobnostní práva autorská jsou pevně spojena s osobou autora a zanikají smrtí autora (*mortis causa*). Oproti tomu výlučná práva majetková jsou způsobilá být předmětem dědictví (nebo celé pozůstalosti) a trvají po dobu života autora a dalších 70 let po jeho smrti. Bylo-li dílo vytvořeno jako dílo spoluautorů, počítá se doba trvání majetkových práv od smrti spoluautora, který ostatní přežil.
- 2.1.7 Aby mohla na původní Autorské Dílo navázat osoba odlišná od autora, je nutné pamatovat na sjednání podlicence k licenci výhradní.
- 2.1.8 Komentované ustanovení pamatuje na situace, kdy Zhotovitel odevzdá nehotové Autorské Dílo, nebo kdy je třeba jej upravit apod. Doporučuje se, aby zde byl Objednatel maximálně obezřetný i co se týče osobnostních autorských práv.

2.2 V mnoha případech se nemusí jednat o databázi chráněnou AZ, nebo o zvláštní práva pořizovatele databáze, ale přesto může jít o prvky, které sice nepodléhají autorskoprávní ochraně dle § 2 odst. 6 AZ, ale jejich poskytování třetím osobám by mohlo vést k nekalosoutěžnímu jednání. Zhotovitel by měl být v tomto obezřetný a zvážit případnou další ochranu.

2.3 Možné je také (ve výjimečných a odůvodněných případech) ujednání o bezúplatné licenci. Není-li však ujednána výše odměny nebo způsob jejího určení, je Smlouva přesto platná, pokud z jednání stran o uzavření Smlouvy vyplývá jejich vůle uzavřít úplatnou Smlouvu i bez určení výše odměny; v takovém případě Objednatel Zhotoviteli zaplatí odměnu ve výši, která je obvyklá v době uzavření Smlouvy za obdobných smluvních podmínek a pro takové právo.

2.4 Ke spravedlivému poměrování práv autora (Zhotovitele) a práv vlastníka věci (Objednatele), jejímž prostřednictvím je Autorské Dílo vyjádřeno, slouží tzv. zákonná licence pro účely udržovacích prací anebo změny dokončené stavby (§ 38d písm. b) AZ). Umožňuje vlastníkovi věci, jejímž prostřednictvím je Autorské Dílo vyjádřeno, Autorské Dílo vyjádřené stavbou, výkresem nebo plánem užít pro účely udržovacích prací anebo provádět změny dokončené stavby v míře nezbytně nutné a při zachování architektonické hodnoty Autorského Díla, aniž by potřeboval (svolení či) souhlas autora tohoto Autorského Díla. Bude se jednat zpravidla o změny, které jsou neodkladné (např. zatéká do střechy), a změny, které nenaruší celkový koncept Autorského Díla.

Tato zákonná licence tak nepamatuje na všechny možné případy vztahující se ke změnám stavby zhotovené na základě Autorského Díla včetně její úpravy, přestavby, či odstranění, a to včetně kterékoliv její části, a proto se navrhuje toto licenční ujednání, které pamatuje na všechny případy takových změn komplexně, a to ve prospěch veřejného zadavatele, který disponuje veřejnými prostředky.

Co se týče odstranění stavby, je třeba vycházet ze základní autorskoprávní premisy, že zničením věci, jejímž prostřednictvím je Autorské Dílo vyjádřeno, nezaniká autorské právo k Autorskému Dílu (§ 9 odst. 2 AZ). Jedním ze znaků nehmotných statků je totiž potenciální ubiquita, která vyjadřuje skutečnost, že nehmotný statek může používat kdokoli, kdekoli a kdykoli, aniž by došlo k jeho spotřebování nebo doznal újmy. Odstraněním stavby *de facto* proto pouze zničíme hmotný substrát rozmnoženého Autorského Díla, neboť dispozice s právem autorským se nedotýká práva vlastnického a naopak. Přesto je možné ve zcela ojedinělých případech, a to zejména v případě staveb vystavěných z veřejných prostředků, považovat za zásah do osobnostních práv autorských dle § 11 odst. 3 AZ také odstranění (celé) stavby. Objednatel by si měl uvědomit, že autorovi (Zhotoviteli a rovněž tak původnímu autorovi) nadále zůstávají osobnostní práva autorská, neboť licenční ujednání se vztahují k majetkovým právům autorským dílo užít.

2.5 Autor (Zhotovitel) se svého práva na autorský dohled, jakož i jakéhokoli jiného svého osobnostního autorského práva nemůže vzdát a je nepřevoditelné. Poukaz v LU DBB na toto autorovo osobnostní právo autorské je z praktických důvodů, aby na ně Objednatel nezapomněl a předcházel tak případnému porušení (osobnostních) autorských práv.

Hodnota architektonického Autorského Díla je v českém autorskoprávním prostředí pojímána objektivně, nikoli subjektivně (očima autora Autorského Díla).

Jen pro doplnění se uvádí, že od autorského dohledu podle AZ je třeba rozlišovat tzv. autorský (architektonický) či technický dozor nad realizací stavby vyplývající ze zákona ČNR č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů, když v zákoně č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, není autorský dozor upraven. Autorský dozor má právo

vykonávat nad realizací architektonické kvality svého Autorského Díla (od architektonické studie po provedení Díla) každý architekt bez ohledu na to, zda jde o Dílo Autorské či nikoliv, tedy zda splňuje pojmové znaky vyžadované AZ, či se toto dílo řídí pouze úpravou ObčZ (dílo s nehmotným výsledkem).

Stavební zákon však (v § 2 odst. 2 písm. d)) upravuje tzv. stavební dozor, kterým se má na mysli odborný dozor nad prováděním stavby svépomocí vykonávaný osobou, která má vysokoškolské vzdělání stavebního nebo architektonického směru nebo střední vzdělání stavebního směru s maturitní zkouškou a alespoň 3 roky praxe při provádění staveb.

2.6 Komentář přiměřeně viz k čl. 1.1.5. LU DBB.

K vytvoření modelu stavby (miniatury stavby) – copycatu se v souladu s tímto ustanovením nevyžaduje souhlas Zhotovitele.

2.7 S ohledem na otázku odpovědnosti za data a odpovědnosti vyplývající z práva autorského je nutné, aby se pomocí auditní stopy, jakožto základního požadavku na CDE, zaznamenávaly jakékoli úpravy Autorského Díla uvedené v CDE pro rozlišení přístupu a podílu spolupracujících osob na případných změnách Autorského Díla v souladu s konceptem a pokyny Objednatele. Doporučuje se, aby mělo CDE certifikaci alespoň ISO 27001, nebo jiné určené Objednatelem.

2.8 Komentované ustanovení pamatuje na odpovědnost Zhotovitele za Autorské Dílo. Pro připomenutí se uvádí, že vedle odpovědnosti soukromoprávní má nezávisle na tom Zhotovitel také odpovědnost vyplývající z veřejnoprávních předpisů.

2.9 Toto ustanovení míří nikoli na autorská práva k Autorskému Dílu, ale na vlastnické právo k hmotným substrátům, prostřednictvím nichž je Autorské Dílo (výtvarně) vyjádřeno.

2.10 I na toto právo autora (viz čl. 2.5 LU DBB) bývá v praxi často zapomínáno, proto se v LU DBB výslovně uvádí, byť toto osobnostní právo vyplývá přímo z AZ.

2.11 Pro předmětné ustanovení není třeba dalších komentářů.

2.12 Pro předmětné ustanovení není třeba dalších komentářů.

VARIANTA B – úzké vymezení licence:

2.1 Veřejní zadavatelé se mohou (po dohodě se Zhotovitelem) rozhodnout, zda zvolí široké vymezení licence, jak uvedeno shora, nebo níže uvedené úzké vymezení licence.

- 2.1.1 Výhradní licence znamená, že autor Autorského Díla (Zhotovitel) nemá právo poskytnout tutéž licenci třetí osobě po dobu, co výhradní licence trvá. Není-li výslovně ujednán opak, zdrží se i Zhotovitel výkonu práva, ke kterému udělil výhradní licenci.
- 2.1.2 Licence se poskytuje k užití Autorského Díla pro účely rozmnoženiny Autorského Díla stavbou a pro veškeré další účely s tím související, přičemž tyto účely jsou dále demonstrativně vyjmenovány za slovem „zejména“. Může jít tedy i o jiné účely tam nezmíněné, ale související s rozmnožením Autorského Díla stavbou.
- 2.1.3 Komentované ustanovení vychází ze základního paradigmatu, že architekt staví stavbu vždy pro určité místo a pro ten účel analyzuje různé faktory, jako je terén, podloží, podnebí, otázku světla a stínu atd.

Další rozmnoženiny Autorského Díla stavbou, než pro jakou to bylo dohodnuto ve Smlouvě, jsou proto možné pouze po předchozím výslovném souhlasu ze strany Zhotovitele.

- 2.1.4 Jedná se o částečné vyloučení pravidla § 2378 a n. ObčZ ohledně odstoupení od smlouvy pro nečinnost Objednatele.
- 2.1.5 Majetková práva autorská trvají po dobu života autora Autorského Díla a dalších 70 let po jeho smrti.
- 2.1.6 Vzhledem k tomu, že se může v rámci některých výkonových fází Autorského Díla na jeho tvorbě podílet více osob, je nutné pamatovat na sjednání podlicence k licenci výhradní.

Česká agentura pro standardizaci

Biskupský dvůr 1148/5, 110 00 Praha 1

+420 221 802 802

info@agentura-cas.cz   bim@agentura-cas.cz

www.agentura-cas.cz   www.KoncepceBIM.cz